

Med sankcijo, integracijo in odpornostjo

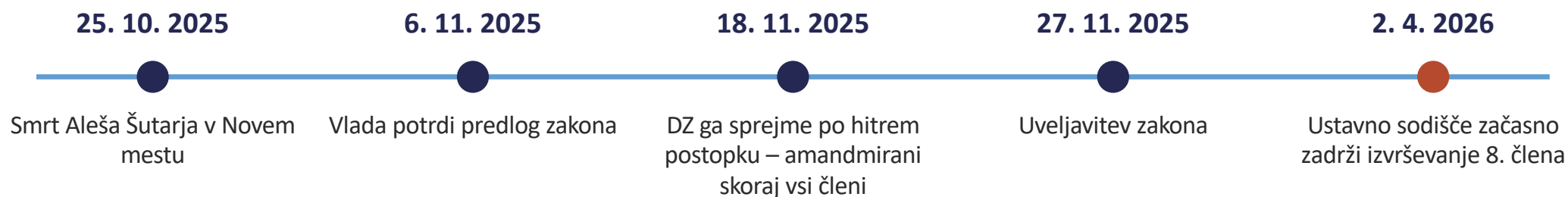
Prvi učinki Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti v lokalnih skupnostih

prof. dr. Branko Lobnikar

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede · branko.lobnikar@um.si

SLOVENJ GRADEC, 29. 9. 2026

Zakon, sprejet v razmerah družbene stiske

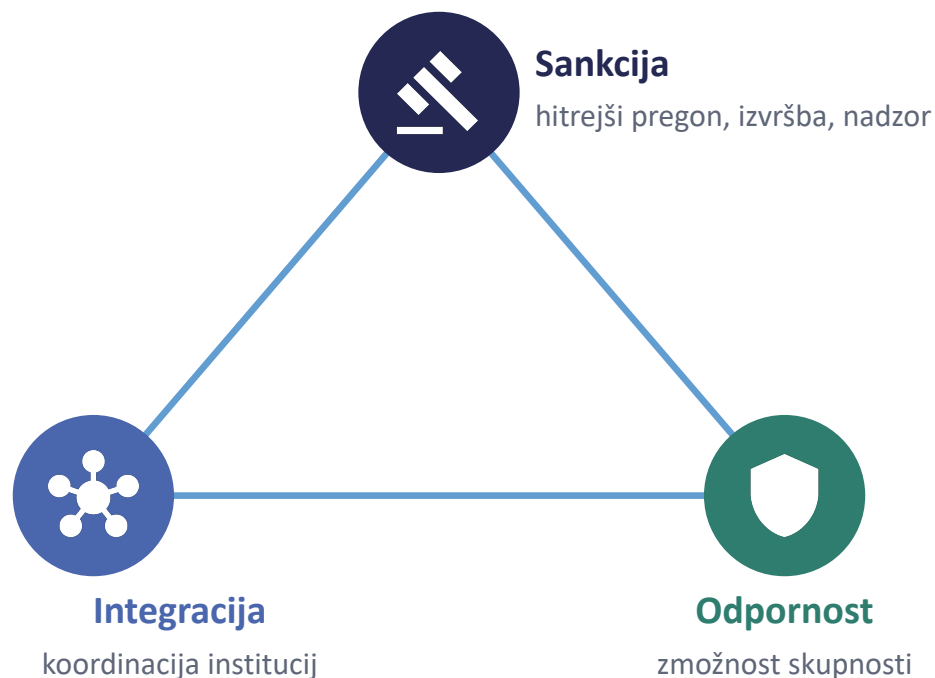

Hibridna intervencija: en zakon posega na šest različnih področij

Vir: ZNUZIV (Uradni list RS, št. 93/25); Lobnikar (2026).

Analitični okvir: trikotnik sankcija – integracija – odpornost

RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

Je zakon v prvem obdobju predvsem okrepil represivno odzivanje države – ali je sprožil tudi institucionalno integracijo in premislek o družbeni odpornosti?

Dokumentarna analiza: poročilo Strokovnega sveta Vlade RS, poročila pristojnih organov, gradiva petih ožjih delovnih skupin

Obdobje: prvi trije meseci izvajanja (27. 11. 2025 – marec 2026)

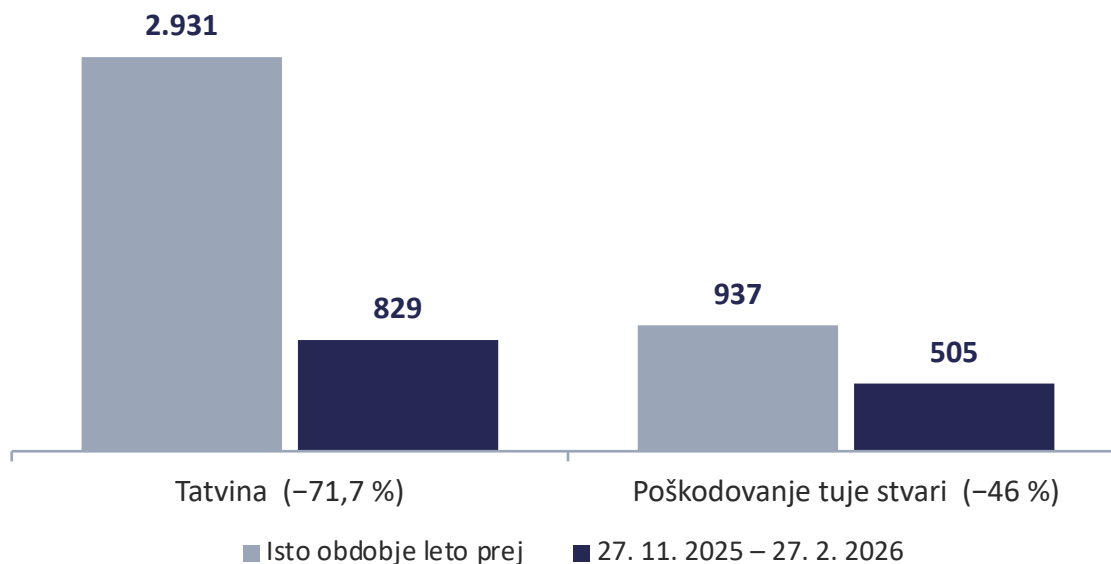

Omejitev: zgodnja faza – vidni so procesni učinki, ne zreli vedenjski in varnostni izidi

Vir: Lobnikar (2026); Strokovni svet Vlade RS (2026).

Kaznovalni premik: manj kaznivih dejanj – ne manj kriminalitete

Obravnavana kazniva dejanja po 204/2 in 220 KZ-1

2.577

prekrškov po ZNUZJV (2.010 tatvin + 567 poškodovanj tuje stvari)

-42 %

ovadb na tožilstvih (1.593 → 930; 27. 11. 2025 – 2. 2. 2026)

Statistični artefakt: dejanja so se preselila v prekrškovni režim. Pri pregonu po uradni dolžnosti (122. in 127. čl. KZ-1) ni zaznavnih sprememb.

Vir: Policija (2026); VDT (2026); Strokovni svet Vlade RS (2026).

Kje se sistem zatakne: od prekrška do sodne odločitve

2.577

prekrškov evidentira policija

100 %

125

zadev prispe na sodišča (119 PR + 6 ZSV)

≈ 5 %

17

pravnomočno
rešenih

< 1 %

Sekundarni učinki dekriminalizacije

Prikrivanje (217. čl. KZ-1) ne zajema stvari, pridobljenih s prekrškom

Podatki iz tujine: mednarodni akti urejajo kazniva dejanja, ne prekrškov

Dokazovanje in ocena škode: ZP-1 za to ni prilagojen

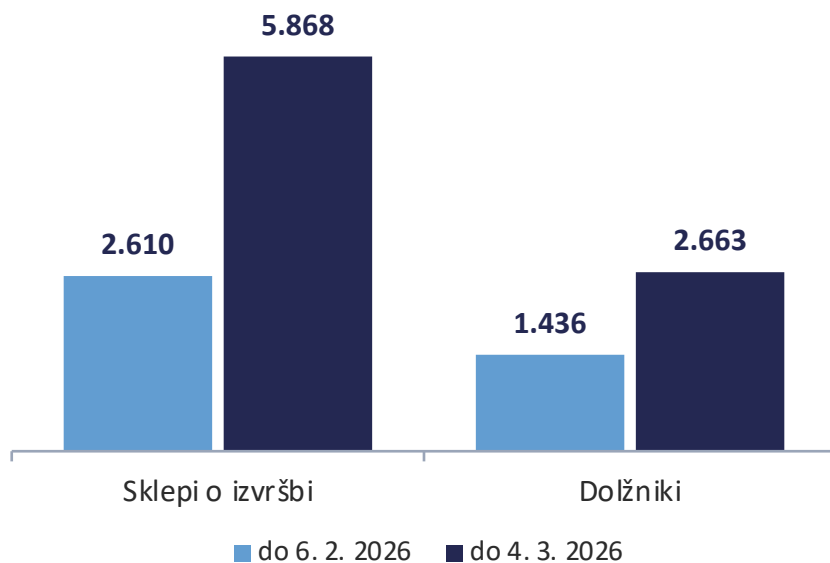
Dejanja pred uveljavitvijo: neenotna sodna praksa

Razlog »ZNUZJV« v sodnih vpisnikih ni samostojna postavka – sistemskih podatkov o sodnih odločitvah ni.

Vir: Policija (2026); Vrhovno sodišče RS (2026); VDT (2026). Obdobji zajema policijskih in sodnih podatkov nista povsem enaki.

8. člen: izvršba na denarno socialno pomoč

FURS: v enem mesecu več kot podvojeno

Vir: FURS (2026); SCSD (2026); Ustavno sodišče RS, U-I-24/26, U-I-26/26 (2026).

382.173 €

izterjano do 4. 3. 2026

≈ 144 €

povprečno na dolžnika

2,2

sklepa na dolžnika

Izvršbena logika (FURS)

Preventivni učinek: več klicev in obiskov dolžnikov, obročna odplačila. Delež rubljene DSP ni znan.

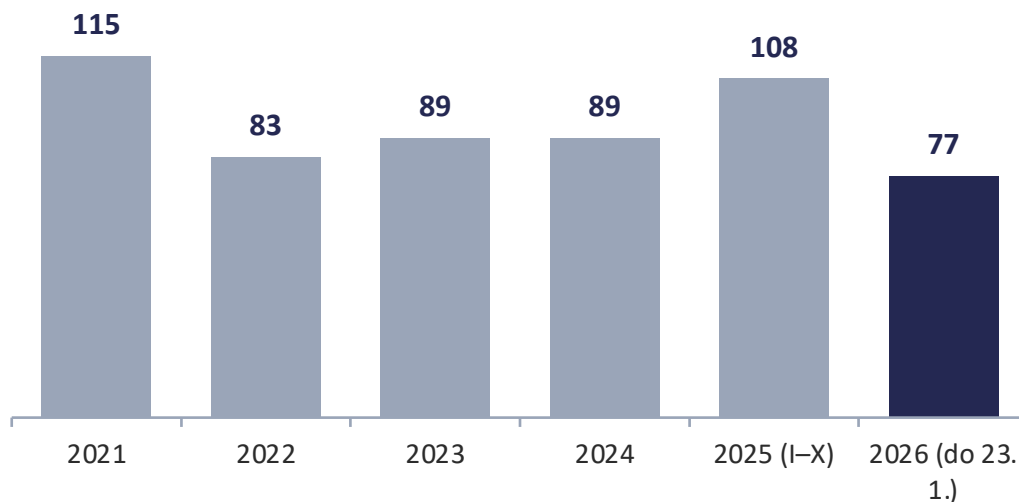
Socialnovarstvena logika (CSD, Varuh)

Poseg v eksistenčni minimum, dostojanstvo in pravice otrok; CSD ščitijo uporabnike pred državnim ukrepom.

2. 4. 2026: Ustavno sodišče začasno zadrži izvrševanje 8. člena

Šola, CSD, javna dela: zakon predvsem formalizira obstoječe prakse

Vključitve v javna dela: brez preloma po zakonu

2026: 77 oseb iz 23 občin že do 23. januarja (javno povabilo za leto 2026)

Vir: ZRSZ (2026); IRSŠ (2026); MDDSZ (2026); Strokovni svet Vlade RS (2026).

138

predlogov Inšpektorata za šolstvo zaradi neobiskovanja pouka (IX 2025 – I 2026), povprečno 127 ur neopravičene odsotnosti – več zaznavanja, še ne boljša prisotnost

80 % / 100 %

Kočevje in Ribnica: funkcionalna oblika izplačil že pred zakonom (v romskih naseljih v vseh primerih)

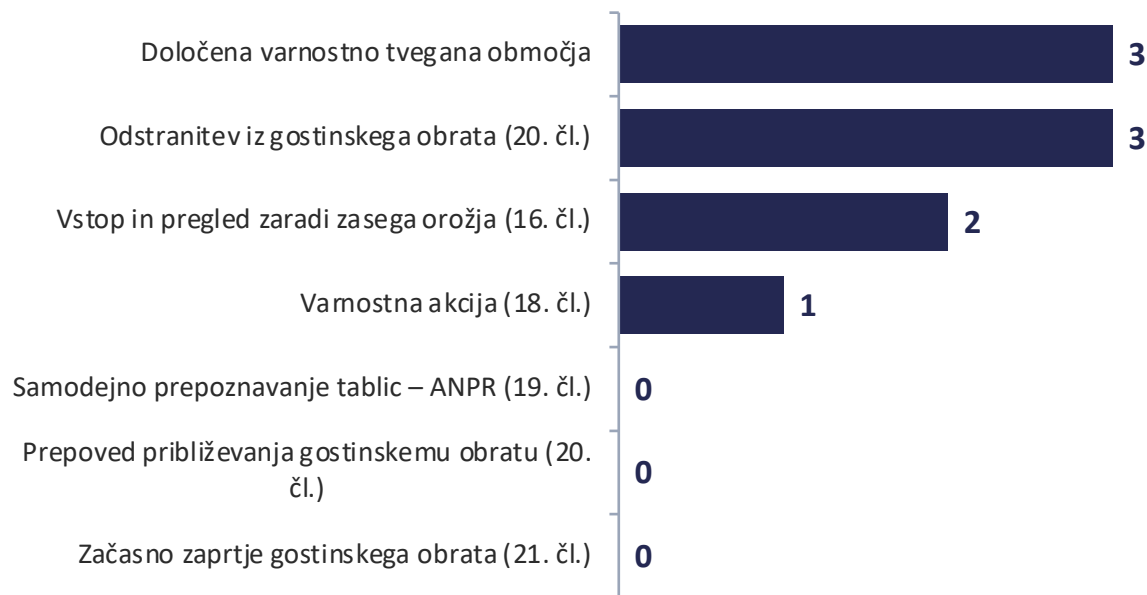
14 / 14

primerov funkcionalnega izplačevanja v CSD
Novo mesto – vsi v romski populaciji

Sankcija brez podpore proizvaja administrativno disciplino, ne družbene spremembe.

Policijska pooblastila: normativna pripravljenost, redka uporaba

Uporaba ukrepov, 27. 11. 2025 – 27. 2. 2026

Vir: Policija (2026); Ožja delovna skupina za policijsko in nadzorstveno problematiko (2026).

Edina varnostna akcija

VTO Brezje-Žabjak, 13. 1. 2026: 25 policistov, 101 kontrolirano vozilo, 115 kontroliranih oseb

Odprta vprašanja

meja med 16. čl. ter ZKP in ZNPPol
tehnična sredstva brez predhodnega sodnega nadzora (17. čl.)
namen in varstvo podatkov v evidenci (22. čl.)
potrebnost nikoli uporabljenega 21. člena

Operativna legitimnost ↔ normativna nejasnost

Lokalna raven: kjer se razlika med normo in izvedbo najbolj vidi

Kjer sodelovanje že deluje

Zakon formalizira in okrepi obstoječe prakse; policija, šole, CSD in občina delujejo bolj povezano in predvidljivo.

Kjer zmogljivosti ni

Zakon ne more nadomestiti manjkajoče institucionalne infrastrukture – postane predvsem dodatno breme.

Kolektivna učinkovitost = socialna kohezija + pripravljenost na skupno ukrepanje + legitimne institucije. Zakon je ne more proizvesti – lahko jo sproži ali razkrije.

Romska skupnost kot dejanska ciljna populacija: varnostno tvegana območja (Brezje-Žabjak, Dobruška vas), funkcionalna izplačila, javna dela, sofinanciranje občin z romskimi naselji. Zaznava »discipliniranja Romov« je vprašanje legitimnosti, ne le komunikacije.

Vir: Strokovni svet Vlade RS (2026); Kapun Vrišer in Žnidaršič (2026); Rajgelj (2026).

Po evalvaciji: ustavnosodna presoja in napovedane spremembe

13. 2. 2026

Varuh človekovih pravic: zahteva za oceno ustavnosti 8. in 14. člena

2. 4. 2026

Ustavno sodišče začasno zadrži 8. člen; FURS ustavi izdajanje sklepov

junij 2026

Vrhovno sodišče: zahteva za oceno ustavnosti 12. člena – »anomalija pravnega reda«

17. 9. 2026

Vlada: ureditev 12. člena ni ustrezna – tatvina se vrača med kazniva dejanja

Kaj ostaja odprto

Vsebinske odločitve Ustavnega sodišča

o 8., 12. in 14. členu ter o podaljšanju pripora (U-I-3/26)

Prehodni režim

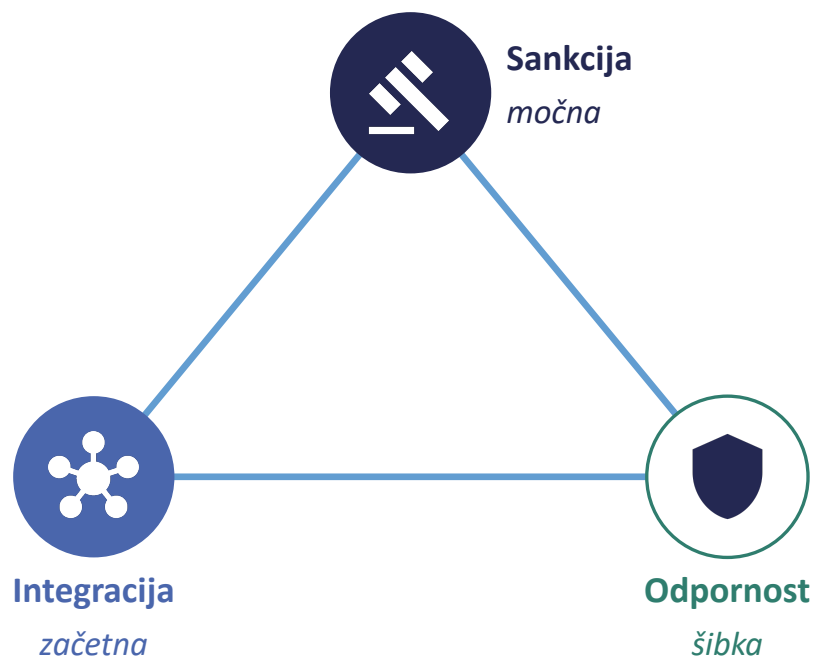
za dejanja iz časa veljavnosti 12. člena – načelo zakonitosti (28. čl. Ustave)

13. člen

enako vprašanje razmejitve pri poškodovanju tuje stvari

Vir: Varuh človekovih pravic (2026); Ustavno sodišče RS (2026); Vlada RS (17. 9. 2026); Strokovni svet Vlade RS (2026).

Sklep: zakon je sistem aktiviral, ni pa ga še stabiliziral

1

Več kot represivni zakon

a še ne integrirana politika javne varnosti.

2

Učinki so dejanski, a površinski

več postopkov, še ne sprememb vedenja in zmanjšanja tveganj.

3

Legitimnost se bo merila drugje

v povezavi sankcije z razvojnimi intervencijami.

4

Zakon kot simptom

odprto vprašanje sistemske ureditve javne varnosti.

Vir: Lobnikar (2026); Strokovni svet Vlade RS (2026).

Za mir in odpornost lokalnih skupnosti

Mir v lokalni skupnosti ne nastane iz sankcije same. Nastaja tam, kjer se pravna prisila poveže s podporo, zaupanjem in skupnim delovanjem institucij.

Sankcijo povezati z razvojnimi programi

finančna pismenost, delo s starši, učna pomoč, skupnostni centri

Vključiti perspektivo ciljnih skupin

tudi romske skupnosti – kot samostojen del evalvacije

Vzpostaviti spremljanje učinkov

primerljivi kazalniki, sodni vpisniki, lokalni podatki

Odpreti strokovno razpravo

o trajni sistemski ureditvi javne varnosti onkraj nujnih ukrepov

Hvala za pozornost. branko.lobnikar@um.si